

CIMBORA KIRÁNDULÁS – 2012.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár Gyermekkönyvtárának Cimborá klubja 2012. június 2-án, szombaton tartotta a 2011-2012. tanév záró rendezvényét. E „nevezetes” alkalomra kirándulást szerveztünk a Cimboráknak a zalaegerszegi skanzenbe. Nem sima kirándulás volt ez, hiszen éppen e napon zajlottak a *IV. Göcseji Randevű* színes programjai. Immáron negyedik alkalommal látta vendégül a zalaegerszegi falumúzeum a göcseji falvakat. A térségben élő népi hagyományok bemutatására ad lehetőséget ez a rendezvény, ahol a göcseji falvak egy-egy portát élővé téve közénk „varázsolják” múltjukat, jelenüket és jövőjüket. A programra kilátogatók a jobbára csak Göcsejre jellemző étkezési kultúrával is megismerkedhetnek. Ilyenkor helyi termékeket vásárolhatnak és kóstolhatnak a Falumúzeumot felkeresők, hiszen a mézkülönlegességek mellett szörpök, lekvárok, a híres göcseji pörkölttorta és finom mangalicasült is felkerül az étlapra. Persze szokott lenni dödölle, szilvapálinka, prósza és rétes is.

A rendezvényt több kísérőprogram tette színesebbé. A nagyszínpadon délután a településeken működő hagyományörző csoportok mutatkoztak be. A bemutatkozó települések: *Becsvölgye, Csonkahegyhát, Dobronhegy, Gellénháza, Hottó, Kustánszeg, Lickóvadás, Milejszeg, Nagylengyel, Teskánd*. A program kísérőrendezvényeként az ünnepi könyvhéthez kapcsolódóan a *Deák Ferenc Megyei Könyvtár* és a *József Attila Városi Könyvtár* könyvbörzét szervezett, ahol potom pénzen vásárolhattak a könyvbarátok a leselejtezett könyvekből és folyóiratokból.

Ennyi bevezető után térjünk rá a „lényegre”, a mi „cimbis” kirándulásunkra! Szombat reggel 9 óra 30 percre tettük a hivatalos kezdés időpontját. Persze már kilenc óra körül kezdtek szállingózni a gyerekek a falumúzeum bejárata előtt, a hús lombú fák alatt. No, ha már itt tartunk, hogy hús lombú fák... Az időjárás alaposan megréft bennünket ezen a szombati napon: a délelőtti órákban hol kikukucskált a Napocska a felhők közül, és ontotta ránk sugarait, hol meg eső szemerkélt gyengébben vagy erősebben. Még szerencse, hogy esernyővel felszerelve indultunk el otthonról, mert bizony tízpercenként nyitogatni kellett az ernyőt. Amúgy az időjárást nem szidhatjuk, mert ez még mindig jobb volt, mint a 30 fokos kánikula; no meg a délutáni programokra visszatért a meleg, napos idő.

Reggel a csonkahegyháti, becsvölgyei gyerekek érkeztek legelőbb a bejárat elé. Ők tízen jöttek el tanárnőjük kíséretében. Aztán szállingózni kezdtek a zalaegerszegi „törzstagok” is. Feltűnt kolléganőnk, *Oláh Rozália*, a Cimborá-klub vezetőjének vidám, mosolygós arca. Szívélyesen üdvözölte a Cimborákat, aztán elmondta a napi programot, hogy milyen érdekességek várnak ránk. Hogy addig se „unatkozzanak” a lurkók, amíg elkezdődik a hivatalos program, „munkára fogta” a gyerekeket. Papírlapokat kaptak, amelyre pár mondatban legkedvesebb Cimborá-élményüket kellett megfogalmazni, névvel feltüntetve. A kérdés pontosan így szólt: Miért jó Cimborának lenni? A fiúk kezdetben ózdkodtak a feladattól, de végül mindenkinek sikerült értelmes kis fogalmazást alkotni.

Könyvtárunk igazgatója, *Kiss Gábor*, mint „Fő-fő Cimborá” vette át ezután a szót. Ő lett a kalauzunk, vezetőnk a délelőtti folyamán. Alapos, részletes útmutatót tartott Göcsejről, mint tájegységről, jellegzetes természeti adottságairól, a határvonálánál húzódo falvairól, főbb gazdasági tevékenységéről, hagyományairól. Kérdéseire a gyerekek hol eltalálták a választ, hol nem, de érdeklődve fogadták a szakszerű előadást.

Eztán indultunk el Kiss Gábor tárlatvezetésére. A mintegy másfél óráig tartó „barangolás” során számos jellegzetes göcseji építészeti alkotást csodálhattunk meg. Utunk során először a fából készült *haranglábat* vettük szemügyre. Nagyon fontos szerepe volt a régebbi időkben a haranglábnak, hiszen a harangozás adta tudtul az emberek számára, hogy valami nagyon fontos esemény történik településükön, legyen az esküvő, temetés;

misére hívja a híveket, avagy éppen a vihar előtt szólal meg, hogy elűzze a haragos felhőket.

Körutunk első, legdíszesebben felöltöztetett portája a *kálócfai* parasztház volt. Zsúptetős épület, takaros udvarral, virágokkal díszítve. A becsvölgyei asszonyok már készülődtek a rétes sütésre, ami az egyik legjellegzetesebb göcseji ételünk.

A porta mellett sátorszerűen berendezve húzódott *könyvtárunk* „portája”, ahol könyvbörzével várták kollégáink az érdeklődőket. (Visszafele haladva pár cimbora tagunk vett is magának öt érdeklő újságot, könyvet.)

Következett az „*állatsimogató*” porta. A jellegzetes göcseji (kávási) épület - amely a szokásos melléképületeket (pajta, disznóól) is megismertette velünk – udvarán ugyanis két szamár, négy kecske, kettő rackajuh várta érkezésünket. A fakerítésen átnyúlva engedékenyen, sőt, hízelegve túrték a simogatást. Még a kezünkben kínált fücsomót is hálásan elfogadták... A gyerekek tetszését nagyon megnyerte ez az „állatsimogató” porta. Udvarán a dobbronhegyi vendéglő ételkóstója fogadta vendégeit: prószával, mézzel ízesített kecskesajttal, bodzaszörppel kedveskedtek az érdeklődőnek.

Utunk következő állomása a *zalatövői*, szintén zsúptetős paraszti épület volt. Itt igazi „csemegére” bukkantunk. A hölgy a bodzaszörp, csipkebogyó lekvár, cseresznye mellett fenyőszörppel kínált bennünket. Fenyőszörp? Ilyen is létezik? Hát, bizony hogy van, s milyen finom!

A soron következő porta a másik *zalatövői* épület a „*hajlított ház*” épület volt. A göcseji zsúptetős épület egyik érdekességére hívta fel figyelmünket Kiss Gábor. A zsúptető két oldalán ugyanis esőelvezetőt is kialakítottak az ügyes kezű parasztemberek. Itt az udvaron igazi, finom tőporlyúkrémes kenyérral, illetve kolbászos, sajtos szendviccsel kínálták a vendéget. Nagyon laktató és finom volt! (A déli órákban aztán már vadpörkölt illatozott itt dödöllével, abból is vásárolhattak a látogatók.)

Ezután érkeztünk meg a fából készült *zalacsébi templomhoz*, amelyet a 2000-es évek elején restauráltak. Sok-sok támogató segítségével állították itt fel. A templom a települések életében fontos épület volt, talán az iskola mellett a legfontosabb. Letisztult formák, puritán egyszerűség jellemezte az épületet.

Következett utunk egyik legjellemzőbb göcseji lakóépülete, a csödei úgynevezett „*kerített ház*”. A három oldalról fából készült, „kerített” épületegyüttes legrégebbi őse a szomszéd „*füstösház*” volt. Kemencéje egyaránt szolgált fűtésre, sütésre, főzésre, füstelvezetése azonban megoldatlan volt; a füst a helyiségben szabadon terjengett. Tárlatvezetőnk, Kiss Gábor felhívta a gyerekek figyelmét a régebben megszokott családi együttélési formára, a nagycsaládra. A családban az egyeduralgó szerep a legidősebb asszonynak, illetve férfinak jutott. A fiatal családtagoknak azt kellett tenni, amit ők parancsoltak. Itt aztán nem volt ám visszabeszélés, szófogadatlanság! (A mai fiatal generáció ezt bizonyára meglepőnek tartja.) A három oldalról kerített ház egyik része a baromfik szálláshelye volt. A cimborák nagyon élvezték őket nézni, a tyúkokat, a kakast, no meg a pulykát, amely a „cukkolásunkra” felfújta magát, teljes szín pompáját megmutatta. Érdekessége a kerített háznak, hogy az udvarán kapott helyet a trágyadomb; istálló híján az állatok szálláshelye is volt az udvar.

Ahogy haladtunk tovább a skanzen fákkal szegélyezett ösvényein, újabb érdekességekkel ismerkedhettünk meg. Különböző *kézműves foglalkozások* kínálták magukat: agyagművesség, korongozás; indiáncsomókból karkötő készítése; terményekből díszek alkotása. A cimborák közül jó páran, főleg a fiúk, kaptak kedvet kipróbálni az agyagedény készítés fortélyait, a korongozást. Egyik cimboránk, aki mindig nagyon kreatív szokott lenni az összejöveteleinken, a termény díszeket készítő standot választotta. Az ő keze

nyomán egy mókás krumpli baba született. Három lány az indiáncsomózás fortélyaira, készítésére volt kíváncsi. Ők itt telepedtek le, hogy alkossanak valami szépet.

Ahogy közeledtünk úti célunk végéhez, a kustánszegi standhoz, előtte még egy *mézkóstoló* sátrába „botlottunk”. Áttetsző dunsztos üvegekben kínálták magukat a különféle mézfajták. Ezek közül azt a jellegzetes mézfajtát kell megemlítenünk, amely a solidago vagy aranyvessző névre hallgat, s e lápos vidék jellemző terméke.

Elérkeztünk az utolsó állomáshelyre, a *kustánszegi* kástuhoz. Gazdagon megterített „terülj, terülj, asztalkám” várta az ide látogatókat. Volt gyönyörűen cífrázott grillázstorta, érett piros cseresznye és eper, halászlé és babos répa főzelék, mint jellegzetes göcseji étel.

Itt csodálhattuk meg a régi idők fontos gazdasági építményét, a Zala vize táplálta *vízimalmot*.

A tulajdonképpeni tárlatvezetés ekkor és itt véget ért, következhetnek a „szabad programok”. Am előtte még egy fontos esemény zajlott.

Dél előtt 11 órakor a kálócfaai porta udvarán gyülekeztünk, ahol a Göcseji Randevú hivatalos megnyitója vette kezdetét. *Gyutai Csaba*, Zalaegerszeg polgármestere köszöntötte az egybegyűlteket. Méltatta a rendezvény fontosságát, megköszönte a göcseji falvak aktív részvételét. Hadd idézzünk szavaiból: „Úgy vélem, a hagyományörzés nem a hamu őrzése, hanem a láng továbbadása, és azt itt a Falumúzeumban és a göcseji falvakban el is végzik az emberek”. Utána *Kostyál László*, a Göcseji Múzeum képviselőjében lépett a mikrofonhoz. Ő szintén a hagyományörzés fontosságáról beszélt, s hogy miért is jó dolog ilyen és ehhez hasonló rendezvényen részt venni.

A hivatalos megnyitó után átsétáltunk az egyik ösvényen a modern stílusban épült *Kiállító terembe*. Itt *Németh Ferenc*, a zalaegerszegi fotóklub tagjának természetfotóiból összeállított kiállítást tekinthettük meg. Csodálatos, meleg színek, a göcseji táj szépsége, a gazdag madár-és állatvilág egyedeinek „elkapott” fotói – talán így foglalhatnánk össze a tárlatot.

Ezután még egy érdekes néprajzi kiállítást nézhettünk meg, méghozzá a *Finnugor Néprajzi Múzeum* épületegyüttesét. Volt itt (az északi népekre oly jellemző, fából készült) lakóház, a rájuk jellemző alacsony fekhelyekkel, finnugor motívumokkal díszített szőnyegekkkel; külön épület, amely szaunaként funkcionál északi rokonainknál. Na és meg kell említenünk az elmaradhatatlan, „mesebeli” rénszarvas vontatta szánt! A mi építkezési kultúránktól merőben eltérő házak megtekintése talán nem volt „haszontalan”, egy teljesen más világba csöppentünk.

Innen aztán visszasétáltunk a göcseji falvak portáihoz, s most már szabadon kalandozhattak a Cimborá tagok a számukra kedves helyszíneken. Mondani sem kell, hogy vissza kellett térnünk az „állatsimogató portához”, hogy újból testközelben legyünk a négy lábú kedvencekkel. Innen átsétáltunk a könyvtárunk által szervezett könyvsátorhoz. Jó páran éltek is a könyvbörze kínálatával... Az egyik becsvölgyei kislány boldogan mutatta társának, hogy milyen klassz dolgokat sikerült vásárolnia (kezében könyvek és a National Geographic Kids folyóiratunk két külön száma).

Délután kettő óra lett. A becsvölgyei portán már készen várt bennünket a finom túrós-cseresznyés és almás rétes. A IV. Göcseji Randevú délutáni rendezvénysorozata igazából most vette kezdetét. Sokszínű, tarka műsor kavalkád várt az érdeklődőkre. A *Cserta Táncgyűttes* Becsvölgyéről zalai táncokat mutatott be. Ezután a *Körtánc Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Gellénházi Csoportja* néptáncbemutatója következett. Majd délután három órától az „Így védem a környezetem” rajzkiállítás értékelése zajlott díjátadással egybekötve. Utána a *ZIRANO Bábszínház* a Kovácsműhelyben Csicsergő Bábjátékával kedveskedett a gyerekeknek. Fellépett a *TASZACS – Teskándi Amatőr Színjátékosok* köre, ők a répa mesét adták elő. 17 órától a reneszánsz és barokk táncok világába csöppen-

TUDÓSÍTÁSOK

tek az érdeklődők. A csonkahegyháti *Saltarello Gyermekek Táncegyüttes* fergeteges hangulatú táncháza következett. A rendezvények közül nem maradhatott el a megszokott *tombo-lasorsolás* sem. A nap záró programjában *Nagy Evelin* Gellénházáról adott elő a fiataloknak és nem fiataloknak slágereket.

Hát, nem kevés program egy napra ütemezve! Aki reggeltől estig részt vett a rendezvényeken, biztosan jóízűen, kellemesen elfáradt...

Beszámolónk végére maradt egy „tisztelőbeli Cimborák tagunk” nevének említése. A nap folyamán végig lelkesen fényképezett, számtalan jobbnál jobb fotót készített, hogy ne csak emlékeinkben éljen ez a Cimborák kirándulás. Őt úgy hívják, hogy *Matusné Gáll Éva*.

Hogy érjen véget ez a beszámoló? Nem is tudom... Talán így: Cimborák! Jövőre, Veletek újra együtt, de nem itt, hanem egy másik izgalmas helyszínen!

Fejesné Szabó Piroska

